Voorstel raad

Nummer
C.10
Portefeuillehouder
E.A. Peters

Contact en vragen via
Technischevragen@hollandskroon.nl

Datum raadsvergadering	Datum B&W-besluit
13 juli 2023	21 februari 2023

Onderwerp
Subsidieverordening Kerktorens Hollands Kroon

Kern van het voorstel
Om eigenaren van kerktorens te ondersteunen in restauratie- en onderhoudskosten is een Subsidieverordening Kerktorens Hollands Kroon opgesteld. De subsidie is gericht op de instandhouding van kerktorens, luidwerken en uurwerken en bedraagt 25% van de subsidiabel geachte kosten met een maximum van € 25.000, - per aanvraag. Eigenaren van kerktorens met en zonder monumentale status kunnen aanspraak maken op de subsidie.

Voorgesteld besluit
Het college van burgemeester en wethouders stelt de gemeenteraad voor: de Subsidieverordening Kerktorens Hollands Kroon vast te stellen.

Wettelijke grondslag
Artikel 149 van de Gemeentewet bepaalt dat de raad verordeningen maakt die hij in het belang van de gemeente nodig oordeelt. Artikel 4:23 van de Algemene wet bestuursrecht geeft de wettelijke voorschriften voor het verstrekken van subsidie door het bestuursorgaan.

De gemeenteraad besluit:
Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 13 juli 2023. Griffier Voorzitter

Aanleiding
Kerkgebouwen met een toren hebben hogere onderhoudskosten dan kerkgebouwen zonder toren. De kerktoren kan daarom voor eigenaren daarom een zware financiële last zijn. De torens zijn belangrijk voor het aanzicht van een dorpskern. Op 17 februari 2022 is door uw raad besloten om een subsidieregeling voor alle kerktorens, uurwerken en luidklokken uit te werken. Daarnaast is een amendement ingediend om de kerktoren van de Michaëlskerk in eigendom te nemen. De juridische uitvoerbaarheid van het amendement is verder uitgezocht voordat er een subsidieregeling werd opgesteld. Via een raadsmemo van 21 februari is uw raad op de hoogte gebracht van de vervolgstappen rond de Michaëlskerk. In dit voorstel wordt de subsidieverordening kerktorens ter vaststelling aangeboden.

Beoogd bestuurlijk/maatschappelijk doel/effect
Met het vaststellen van de Subsidieverordening Kerktorens levert de gemeentebestuur een belangrijke bijdrage aan de instandhouding van kerktorens. En daarmee aan het aanzicht en de herkenbaarheid van de dorpen in Hollands Kroon.

Motivering per voorgesteld besluit
In onze gemeente zijn 36 gebouwen die behoren tot het religieus erfgoed. Deze 36 hebben niet allemaal een toren. Een overzicht van deze gebouwen is gemaakt in de Kerkenvisie Hollands Kroon. Een kerktoren is een hoog opgaand bouwwerk dat bij een kerkgebouw hoort. In de meeste gevallen is de toren verbonden aan het schip, maar de toren kan ook losstaand zijn gebouwd. Niet alle religieuze gebouwen hebben een toren. De volgende 20 gebouwen komen in aanmerking voor de subsidie voor kerktorens, luidklokken en uurwerken: 1. **Het Kerkje** - Molenvaart 21, Anna Paulowna (Provinciaal monument) 2. **OLV Praesentatie** - Nieuweweg 13, Anna Paulowna (Geen monumentale status)

3. **Doopsgezinde vermaning** - Heerenweg 48, Barsingerhorn (Provinciaal monument)
4. **De Samenvaart** – Molenvaart 421, Breezand. Losstaande klokkentoren (Geen monumentenstatus)
5. **Sint-Jan de Evangelistkerk** – Wijdenes Spaansweg 58, Breezand (Geen monumentenstatus)
6. **Michaëlskerk** – Kerkweg 22, Den Oever (Rijksmonument)
7. **Heilige Hippolytus** – Hoofdstraat 12, Hippolytushoef (Geen monumentenstatus)
8. **Ankerkerk** – Seringenlaan 17, Hippolytushoef. Losstaande klokkentoren (Geen monumentenstatus)
9. **Ontmoetingskerk** – Professor ter Veenweg 4, Middenmeer (Geen monumentenstatus)
10. **OLV Sterre der Zee** – Brugstraat 36, Middenmeer (Geen monumentenstatus)
11. **Hervormde kerk** – Kerkring 2, Middenmeer (Rijksmonument)
12. **Kloosterkerk** – Paadje 24, Nieuwe Niedorp (Geen monumentenstatus)
13. **Hervormde kerk –** Brink 55, Slootdorp (Rijksmonument)
14. **Langewegkerk** – Langeweg 3, Slootdorp (Gemeentelijk monument)
15. **Heilige Martinus** – Rijdersstraat 107, 't Veld (Geen monumentenstatus)
16. **Nicolaaskerk** – Westerlanderweg 63, Westerland (Rijksmonument)
17. **Witte Kerkje** – Noord-Zijperweg 29, Wieringerwaard (Rijksmonument)
18. **Het Kompas** – Meeuwstraat 44, Wieringerwerf (Geen monumentenstatus)
19. **De Samenstroom** – Terpstraat 40, Wieringerwerf (Gemeentelijk monument)
20. **Christus Koningkerk** – Prof. Granpre Molierestraat 23, Wieringerwerf (Geen monumentenstatus)

De kerktorens hierboven zijn van particulieren of organisaties. De gemeente zelf heeft 5 kerktorens in eigendom:

1. **Willibrorduskerk** – Dorpsstraat 9, Haringhuizen (Rijksmonument)
2. **Hippolytuskerk** – Kerkplein 16, Hippolytushoef (Rijksmonument)
3. **Laurenskerk** – Kerkepad 3, Kolhorn (Rijksmonument)
4. **Maartenstoren** – Dorpsstraat 179, Nieuwe Niedorp (Rijksmonument)
5. **Lucaskerk** – Dorpsstraat 177, Winkel (Rijksmonument)

Voor beheer en klein onderhoud aan deze kerktorens hebben we structureel budget gereserveerd onder de post Musea & Monumenten – gebouwenbeheer. Budget voor groot onderhoud wordt aangevraagd via een apart voorstel aan de raad.
De subsidie voor kerktorens kan niet worden aangevraagd voor objecten in eigendom van het Rijk, een provincie of gemeente, artikel 13, lid 2. A

De Subsidieverordening Kerktorens Hollands Kroon maakt geen onderscheid tussen kerktorens met een monumentale status en zonder monumentale status. Er is geen afwijzingscriterium opgenomen in artikel 17

dat het gebouw een monumentale status moet hebben. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft een standaard ontwikkeld voor het waarderen van bouwkunst, dat zijn 5 waarderingscriteria. Op de criteria 'situationele en ensemblewaarden' en 'gaafheid en herkenbaarheid' scoort een kerktoren altijd hoog. Het niet goed onderhouden van een kerktoren zonder monumentale status heeft een ongewenste impact op de omgeving. En daarom maken we dus geen onderscheid in de verordening.

Er zijn verschillende subsidiemogelijkheden voor gebouwen met een monumentenstatus:

- Rijksmonumenten: De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) heeft de 'Subsidieregeling instandhouding monumenten (Sim)'. De Sim is bestemd voor reguliere onderhoudskosten aan onder andere kerktorens met de status van rijksmonument op basis van een zesjarig onderhoudsplan.
- Provinciale monumenten: De Provincie Noord-Holland heeft de subsidie 'Onderhoud provinciale monumenten Noord-Holland'. Hier kunnen de eigenaren van een provinciaal monument een aanvraag voor indienen.
- Gemeentelijke monumenten: De gemeente heeft de 'Subsidieregeling Erfgoed'. Deze is bedoeld om eigenaren van gemeentelijke monumenten te ondersteunen in de benodigde onderhouds- en restauratiewerkzaamheden.

In de Subsidieverordening Kerktorens Hollands Kroon is geen afwijzingscriteria opgenomen dat er enkel gebruik gemaakt mag worden van één subsidie. Het is dus mogelijk dat een eigenaar via verschillende wegen een financiële bijdrage ontvangt voor de onderhoudskosten. Daardoor kan de Subsidieverordening Kerktorens als een aanvulling worden gebruikt op andere subsidies of financieringsmogelijkheden. Eigenaren van een kerktoren met de status van rijksmonument kunnen bijvoorbeeld via de Subsidieregeling instandhouding monumenten (Sim) in totaal 40% van de subsidiabele kosten ontvangen.

In de Subsidieverordening Kerktorens Hollands Kroon is in artikel 12 beschreven welke restauratie- en onderhoudskosten precies subsidiabel zijn. De subsidie bedraagt 25% van de subsidiabele kosten met een maximum van € 25.000 per aanvraag. Er is gekozen voor een percentage van 25% aangezien het mogelijk is om de subsidie te stapelen. Er is een maximumbedrag vastgesteld zodat het subsidieplafond voldoende toereikend is voor het aantal aanvragen per jaar. Het bedrag van € 25.000 is bepaald aan de hand van verglijkbare subsidies in andere gemeenten en wat er maximaal aan subsidie wordt verleend aan gemeentelijke monumenten. De Subsidieverordening Erfgoed Hollands Kroon bepaalt dat gebouwen zonder woonfunctie maximaal € 12.500,- per subsidieaanvraag kunnen ontvangen. Voor de subsidie kerktorens is het maximumbedrag per aanvraag verdubbeld aangezien de werkzaamheden in de praktijk vaker gecombineerd worden uitgevoerd.

De dekking voor het subsidieplafond wordt aangevraagd in de begroting 2024. Op deze manier kan er budget beschikbaar worden gesteld en kan vanaf 1 januari 2024 een aanvraag in behandeling worden genomen.

Kanttekeningen en risico's (incl. argumenten)
Op dit moment zijn er 12 kerktorens zonder monumentale status. Het is mogelijk dat er een subsidie wordt verstrekt voor het onderhoud van een kerktoren zonder monumentale status en dat de eigenaar of nieuwe eigenaar binnen enkele jaren besluit om het gebouw te slopen. Als er geen monumentale status op het gebouw rust, is er niet vanzelfsprekend een verbod op de sloop van het gebouw. In de huidige bestemmingsplannen is enkel bij de Kloosterkerk in Nieuwe Niedorp en de Heilige Martinus in 't Veld een bouwaanduiding 'karakteristiek' opgenomen. Bij het opstellen van het omgevingsplan moet worden beoordeeld of de aanduiding karakteristiek op de overige 10 kerktorens wordt gelegd. Met de aanduiding karakteristiek worden nadere eisen gesteld aan het behoud van de hoofdvorm van het gebouw.

Alternatieven (incl. argumenten)
Er kan voor worden gekozen om een weigeringsgrond in de verordening op te nemen waarin staat dat de subsidieaanvraag wordt geweigerd als er voor dezelfde restauratie- en/of onderhoudswerkzaamheden al een subsidie is verstrekt door het Rijk of de provincie. Omdat de kerktoren een grote financiële last kan zijn voor eigenaren is ervoor gekozen om de gemeentelijke subsidie voor kerktorens een aanvulling te laten zijn op andere subsidiemogelijkheden. En om deze weigeringsgrond niet op te nemen in de verordening. Het is mogelijk om de subsidieregeling alleen open te stellen voor eigenaren van de 9 kerktorens met een monumentale status. Maar achterstallig onderhoud van een kerktoren zonder monumentale status is niet wenselijk. De kerktorens zonder monumentale status zijn een referentiepunt, hebben toeristische waarde en zijn van betekenis voor onze inwoners. Ook wanneer een kerkgebouw een nieuwe functie heeft gekregen, en het geen monumenten status heeft, is de toren nog belangrijk als herinnering aan onze geschiedenis. Een kerktoren is vaak onlosmakelijk verbonden met het schip. Een goed voorbeeld hiervan in de herbestemming van Het Kompas in Wieringerwerf voor appartementen, waarin het behoud van de kerktoren in het ontwerp is meegenomen.

Financiële gevolgen	
Kosten/opbrengsten	Geen kosten en geen opbrengsten.
Dekking binnen begroting	Programma: Cluster:

Geen dekking binnen begroting	Dekkingsvoorstel:
Fiscale gevolgen	
Toelichting: Dekking wordt aangevraagd in de begroting van 2024. De vaststelling van het subsidieplafond wordt hierna ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. Vanaf 1 januari 2024 kunnen we de subsidieaanvragen in behandeling nemen.	

Communicatie
Als u instemt met de Subsidieverordening Kerktorens Hollands Kroon, wordt deze gepubliceerd via www.officielebekendmakingen.nl. De contactpersonen van de kerkgebouwen worden op de hoogte gebracht van uw besluit.

Bijlagen
1. Subsidieverordening Kerktorens Hollands Kroon